

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. Μετάφραση: σελ.116 και σελ. 127 από το βιβλίο Άρτιο

Δικό μας λοιπόν έργο, είπα εγώ, των ιδρυτών της πολιτείας, είναι ν' αναγκάσουμε τα εξαιρετα πνεύματα (ανθρώπους) να φτάσουν στο μάθημα, το οποίο προηγουμένως ισχυριστήκαμε ότι είναι το πιο μεγάλο, δηλ. και να δουν το αγαθό και ν' ανέβουν εκείνη την ανηφορική οδό, και αφού ανεβούν και δουν αρκετά, να μην τους επιτρέπουμε (να κάνουν) αυτό που τώρα τους επιτρέπεται. Ποιο λοιπόν είναι αυτό; Το να μένουν συνεχώς στον ίδιο τόπο (στο άνοιγμα του σπηλαίου) και να μη θέλουν να κατέβουν πάλι κοντά σ' εκείνους τους δεσμώτες, ούτε να μοιράζονται τους κόπους και τις τιμές που είναι θεσπισμένες ανάμεσα στους δεσμώτες, είτε είναι ταπεινότερες είτε σημαντικότερες.

Μα πώς, είπε, θα τους αδικήσουμε και θα τους κάνουμε να ζουν χειρότερα ενώ είναι δυνατόν να ζουν καλύτερα;

B1. Το μέγιστο μάθημα, η ύψιστη γνώση για τον Πλάτωνα είναι η θέαση του αγαθού (ιδείν τε τό αγαθόν). Η θέαση της ιδέας του Αγαθού αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της θεωρίας των ιδεών.

Ως ύψιστη, λοιπόν, γνώση ορίζεται για τον άνθρωπο η προσέγγιση του Αγαθού και η φράση "ιδείν τε τό αγαθόν" λειτουργεί ως επεξήγηση στο "άφικέσθαι πρὸς το μάθημα", με την έννοια ότι το καλύτερο μάθημα για τον άνθρωπο που επιθυμεί να αξιοποιήσει τα φυσικά του χαρίσματα αποτελεί η θέαση και η σύλληψη της Ιδέας του αγαθού.

Ο Πλάτωνας δεν δίνει μια σαφή ερμηνεία για αυτόν τον όρο που είναι από τους βασικότερους στο φιλοσοφικό του σύστημα παρά αρκείται σε ορισμένους υπαινιγμούς. Αγαθόν πάντως είναι α) το εἶναι και ό,τι διατηρεί το εἶναι β) η τάξη, ο κόσμος και η ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα γ) ό,τι παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη. Η έκφραση αυτό τό αγαθόν φαίνεται να δηλώνει την ύψιστη αρχή και την πηγή του όντος και της γνώσης. Πάντως, ήδη στην αρχαιότητα το Πλάτωνος αγαθόν ήταν παροιμιακή έκφραση για κάτι το ασαφές και σκοτεινό.

Με τη φράση "τό εἶναι και ό,τι διατηρεί το εἶναι" δηλώνεται η βαθύτερη ουσία των όντων, η πραγματικότητα και όχι μόνο αυτό που γίνεται αντιληπτό με τις αισθήσεις, όχι το φαίνεσθαι, αλλά το εἶναι. Παράλληλα, η φράση "η τάξη, ο κόσμος και η ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα" αναφέρεται στην ενότητα που προσδίδει στα πράγματα το Αγαθό, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η τάξη,

η οργάνωση και η συνοχή μεταξύ τους. Τέλος, η ερμηνεία του “ότι παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη”, εννοεί ότι το Αγαθό είναι το αληθινό φως και το μέσο που καθιστά τον άνθρωπο ικανό να ξεφύγει από την πλάνη και να φτάσει στην αλήθεια ακολουθώντας τον δρόμο της επιστήμης.

Με τη φράση “ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν” ο Σωκράτης επανέρχεται στην αλληγορία του σπηλαίου και παρουσιάζει την πορεία του ανθρώπου προς Αγαθό ως μια ανοδική πορεία από τα βάθη της σπηλιάς, εκεί που βρίσκονται οι δεσμώτες, προς την έξοδο στο φως. Η πορεία αυτή είναι δύσκολη και ανοδική – πολύ συχνά στον Πλάτωνα λέξεις που σημαίνουν το ἄνω και την ἀνάβαση χρησιμοποιούνται μεταφορικά για την παιδεία και τα αγαθά που προσφέρει. Πρόκειται για μία πορεία από τα αισθητά, την πρώτη βαθμίδα γνώσης (εικασία), προς τα νοητά και την Ιδέα του Αγαθού. Οι φιλόσοφοι, λοιπόν, έχουν υποχρέωση να οδηγήσουν τις προικισμένες ανθρώπινες φύσεις προς το Αγαθό, δηλαδή προς τα αγαθά της παιδείας και της γνώσης. Η δύσκολη ἀνάβαση είναι στην πραγματικότητα μια πνευματική άσκηση που οδηγεί μέσα από μια απαιτητική διαδικασία στον κόσμο των ιδεών.

Η πορεία, επομένως, προς το αγαθό είναι, για τον Πλάτωνα, το ύψιστο μάθημα και απαιτεί δύσκολη και κοπιώδη προσπάθεια η οποία προϋποθέτει φυσικές ικανότητες, προσωπικό αγώνα, επιμονή και προσήλωση.

B2. Φυλλάδιο Ἄρτιο (Πλάτωνος Πολιτεία)

Ο Γλαυκὼν υποβάλλει τὴν ἐνσταση ὅτι ἀν ἐξαναγκάσουν τοὺς φιλοσόφους νὰ ἐπιστρέψουν στὸ σπηλαίον, θὰ τοὺς ἀδικήσουν, ἀφοῦ θὰ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ ζοῦν χειρότερα, ἐνῶ μποροῦν νὰ ζήσουν καλύτερα. Πρέπει νὰ θυμηθούμε ὅτι στα προηγούμενα κείμενα ἐγίνε λόγος γιὰ τοὺς πεπαιδευμένους οἱ ὁποῖοι ἀπελευθερώθηκαν ἀπὸ τὰ δεσμά, ξέφυγαν ἀπὸ τὰ σκοτάδια τοῦ σπηλαίου καὶ ἀπολαμβάνουν τὴν θέαση τοῦ ἡλίου, τὴν ἰδέα τοῦ Αγαθοῦ. Εὐτυχισμένοι τῶρα πλέον χαίρονται τὴν εὐτυχία τοῦ θεωρητικοῦ βίου καὶ ἀποστρέφονται τὴν εἰκόνα τοῦ σπηλαίου ὅπου ἐπικρατεῖ πνευματικὸ σκοτάδι καὶ ἐλλοχεύει καὶ ὁ κίνδυνος νὰ δεχθoύν ἐπίθεση ἀπὸ τοὺς δεσμώτες, ἀν προσπαθήσουν νὰ τοὺς λύσουν ἀπὸ τὰ δεσμά τους.

Ἡ ἀποψη τοῦ Γλαύκωνα βασίζεται στὴ βασικὴ ἀρχὴ δικαίου ποὺ ἰσχύει σὲ κάθε εὐνομούμενη πολιτεία: ποτέ δε θεσπίζεται νόμος ποὺ θὰ κάνει χειρότερη τὴν κατάσταση τῶν πολιτῶν ἀπὸ ὅ,τι ἦταν πρὶν τὴ θέσπιση τοῦ νόμου. Αὐτὸ θὰ ἦταν νομιμοποιημένη ἀδικία.

Στὴν ἐνσταση τοῦ Γλαύκωνα ὁ Σωκράτης ἀπαντᾷ ὑπενθυμίζοντας τοῦ ὅ,τι εἶχαν πει προηγουμένως. Ἐκεῖ εἶχε συμφωνηθεῖ ὅτι ἡ ἰδρυση τῆς πόλης δὲν ἀποσκοπεῖ στὴν ὑπέρμετρη εὐδαιμονία μιᾶς κοινωνικῆς ομάδας ἀλλὰ στὴν προκοπὴ τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν («οὐ μὴν πρὸς τοῦτο βλέποντες τὴν πόλιν οἰκίζομεν, ὅπως ἔν τι ἔθνος ἔσται διαφέροντος εὐδαιμον, ἀλλ' ὅπως ὅτι μάλιστα ὅλη ἡ πόλις»). Οἱ φυλακὲς, μολονότι κατέχουν στὴν ιδεώδη πολιτεία τὴν ἐξουσία, δὲν θὰ ἔχουν περιουσία οὔτε θὰ κτίζουν μεγάλες καὶ ωραίες κατοικίες, οὔτε θὰ διαθέτουν χρήματα, οὔτε θὰ φιλοξενοῦν γνωστούς καὶ φίλους. Θὰ τρῶνε σὲ κοινὰ συσσίτια καὶ θὰ λαμβάνουν ἀπὸ

την πόλη την απαραίτητη τροφή. Η ζωή τους θα είναι πειθαρχημένη και λιτή. Εξάλλου δεν υπάρχει λόγος να αμφιβάλλουμε για την ευδαιμονία των φυλάκων αφού θα αρνηθούν με τη θέληση τους πράγματα που γι' αυτούς είναι ανάξια λόγου (=υλικά αγαθά), και μάλιστα για την απάρνησή τους προς αυτά θα πάρουν ανταλλάγματα: την εξουσία, τις τιμές, τον σεβασμό και την αγάπη των συμπολιτών τους. Η δίκαιη πολιτεία έχει το δικαίωμα να εξαναγκάσει τους φιλοσόφους να αναλάβουν τη φροντίδα των άλλων γιατί η πολιτεία τους ανέθρεψε και πρέπει λοιπόν να πληρώσουν τα τροφεία. Και σύμφωνα με τον καταμερισμό εργασίας (=δικαιοσύνη), αυτός να είναι ο σκοπός του φιλοσόφου: να προσφέρει τη μόρφωση και την καθοδήγηση. Είναι κοινή πεποίθηση των μεγάλων διανοητών της αρχαιότητας (Σοφοκλή, Θουκυδίδη, Σωκράτη, Αριστοτέλη αλλά και Πλάτωνα) ότι το άτομο και η κοινωνική ομάδα εντάσσονται στο σύνολο και καθορίζονται απ' αυτό ενώ ταυτόχρονα έχουν την υποχρέωση να συμβάλλουν στην ευδαιμονία του συνόλου. Ο Πλάτωνας, όπως και όλοι οι άλλοι, προβάλλει το λεγόμενο «πολιτειακό» ή «κοινωνικό» ιδεώδες σύμφωνα με το οποίο το ατομικό συμφέρον και η προσωπική ευτυχία βρίσκονται μέσα στο κοινωνικό συμφέρον και τη συνολική ευτυχία. Το ίδιο ιδανικό είχε προβάλλει και ο Περικλής (τονίζοντας πως α) καταστροφή της πατρίδας επιφέρει καταστροφή και στους πολίτες και β) πως η ατομική ευτυχία βρίσκεται μέσα στη συλλογική) ενώ και ο Σωκράτης με τη διδασκαλία του αντιστρατεύτηκε το ατομικιστικό ιδεώδες που πρόβαλλαν οι σοφιστές. Ο Σοφοκλής υποστηρίζει αυτή την άποψη (μέσω του Κρέοντος) επικαλούμενος τη σημασία της πατρίδας και την ανωτερότητα της ως αξίας. Αν αυτή είναι ασφαλής, και οι πολίτες είναι ασφαλείς. Η ύπαρξη της δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να αναπτύξουν τις διαπροσωπικές φιλικές τους σχέσεις.

...συναρομότων τούς πολίτας...: Ο νόμος προσπαθεί να πετύχει την αμοιβαία προσέγγιση των πολιτών και, σε τελευταία ανάλυση, τη συνοχή ολόκληρης της πόλης. Η ειρηνική συνύπαρξη στο εσωτερικό της πόλης και η εναρμόνιση των σχέσεων ανάμεσα στους πολίτες οδηγεί στην ευημερία. Για να επιτευχθούν όμως αυτά πρέπει να υπάρχει δικαιοσύνη. Σε μια πολιτεία υπάρχει δικαιοσύνη εάν η κάθε τάξη εκπληρώνει τη λειτουργία της χωρίς να παρακωλύει την λειτουργία των άλλων, με άλλα λόγια: ο καθένας πράττει το έργο που του έχει ανατεθεί και δεν πολυπραγμονεί. Η υπακοή των δημιουργών στους άρχοντες, η αποφυγή της εισβολής στις αλλότριες υποθέσεις με παράλληλο περιορισμό στα οικεία έργα αποτελούν τους γενεσιουργούς παράγοντες της αμοιβαίας σύγκλισης των πολιτών που έχουν ως αποτέλεσμα το σεβασμό της προσωπικότητας των άλλων τη συνεργασία, την αλληλεγγύη και ταυτόχρονα την περιστολή των αντικοινωνικών ροπών (πλεονεξία, φθόνο, επιθετικότητα) και την ενίσχυση των κοινωνικών συναισθημάτων.

ποιών μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἦν ἄν ἕκαστοι δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν τό κοινόν: Το κράτος δεν είναι κατά την άποψη του Πλάτωνα μια σύμβαση, αλλά βασίζεται στη φύση του ανθρώπου. Για να ικανοποιήσει το άτομο τις βασικές του ανάγκες (στέγη, τροφή, ένδυση) είναι αναγκασμένο να δημιουργήσει πυρήνες συμβίωσης με άλλα άτομα. Η βοήθεια και η προστασία που παρέχει ο ένας άνθρωπος στον άλλο είναι οι δεσμοί που συνέχουν το κοινωνικό σύνολο. Η αλληλεγγύη όμως δεν αρκεί για να επιβιώσει η ομάδα. Είναι αναγκαίο η εργασία να καταμερίζεται

ανάλογα με τις ικανότητες του κάθε ατόμου. Η κατώτερη τάξη (οι δημιουργοί) είναι υποχρεωμένη να συντηρεί, αλλά όχι πλουσιοπάροχα, τις άλλες δυο ηγεμονικές τάξεις. Οι φυλακές επίκουροι επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα και γενικά είναι αφοσιωμένοι στην υπηρεσία του κράτους ενώ οι φυλακές παντελείς μεριμνούν για την ευδαιμονία ολόκληρης της πολιτείας. Ο Πλάτωνας με το “δυνατοί ὧσιν” δίνει μια δεοντολογική χροιά στην προσπάθεια που καταβάλλει κάθε πολίτης. Ζητάει δηλαδή ο καθένας να κάνει αυτό για το οποίο είναι πλασμένος και καταλλήλως εκπαιδευμένος χωρίς να παρακωλύει τη λειτουργία των άλλων. Κι αυτό, για τον Πλάτωνα, είναι δικαιοσύνη.

καί αὐτός ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφήη τρέπεσθαι ὅπη ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχοῆται αὐτοῖς αὐτός ἐπὶ τόν σύνδεσμον τῆς πόλεως.: Το ενδιαφέρον του νομοθέτη επικεντρώνεται στην ορθή αγωγή των φυλάκων, που έχουν επιλεγεί με κριτήρια την καλή σωματική τους διάπλαση και την οξύνοια. Η εκπαίδευση των φυλάκων, τονίζει ο φιλόσοφος, δεν είναι κάτι απλό και ασήμαντο, που αφήνεται στην διακριτική ευχέρεια της τύχης. Είναι κάτι πολύ σπουδαίο και σοβαρό. Στο πρώτο στάδιο επιδιώκεται η εξισορρόπηση γυμναστικής και μουσικής αγωγής. Ένας δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης (από τα 20 ως τα 30) περιλαμβάνει κυρίως τις μαθηματικές επιστήμες. Κορωνίδα της εκπαιδευτικής πορείας είναι η πενταετής (από τα 30 ως τα 35) σπουδή της διαλεκτικής (φιλοσοφία) που οδηγεί στην υψίστη μορφή γνώσης, δηλαδή στην αναζήτηση της ουσίας όλων των πραγμάτων και στη θέαση του Αγαθού.

Αν, λοιπόν, είναι επιβεβλημένο να μορφωθούν οι φρουροί (και ιδιαίτερα οι άρχοντες - βασιλείς, μια εκλεκτή μερίδα προικισμένων φρουρών) με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποδειχτούν άξιοι του ονόματος τους, αυτό συνδέεται άμεσα με το σκοπό των «οικιστών» να μην εξυτηρήσουν το συμφέρον μιας ορισμένης κοινωνικής ομάδας, αλλά να κατοχυρώσουν την ευτυχία ολόκληρης της πόλης. Κατά τον Πλάτωνα, η αγωγή παρέχεται από το κοινωνικό σύνολο και για το κοινωνικό σύνολο. Εύλογα, λοιπόν, το τελευταίο, ως φορέας, χορηγός και σκοπός της αγωγής θέτει το άτομο ενώπιον των ευθυνών του, απαιτεί από αυτό την εκπλήρωση του χρέους του προς το σώμα των πολιτών και του υπενθυμίζει πως οι ευεργεσίες που δέχτηκε αποσκοπούν τελικά στην προαγωγή ολόκληρης της πόλης, στην υπηρεσία της οποίας οφείλει να ταχθεί. Έτσι καταλήγουμε εκεί, από όπου ξεκινήσαμε: ο νόμος εκπαιδεύει τους φύλακες και τους άρχοντες, για να τους χρησιμοποιήσει συστηματικά («ἵνα καταχοῆται αὐτός αὐτοῖς») με σκοπό τη συνοχή και την ευδαιμονία της πόλης. Ας μη νομίζουν, λοιπόν, οι άρχοντες ότι θα αφεθούν ανενόχλητοι στην τρισευτυχισμένη μακαριότητα τους, που οφείλεται στην ενατένιση του αγαθού! Το νόμο τον ενδιαφέρει η ευδαιμονία όχι μιας κοινωνικής ομάδας αλλά της πόλης στο σύνολο της -και αυτή την πόλη το κάθε άτομο, όπως και η κάθε κοινωνική ομάδα, θα κληθεί να την υπηρετήσει «πειθοῖ τε καί ἀνάγκη». Από τη στιγμή που θεωρείται ότι οι Φύλακες βρίσκουν την φυσική τους πλήρωση στην αποκομμένη διανοητική μελέτη, προκύπτει ένα προφανές πρόβλημα: γιατί να επιστρέψουν στο σπήλαιο; Ο Πλάτων προβάλλει διάφορους λόγους για τους οποίους, παρ' όλα αυτά, θα επιστρέψουν. Κάποιοι λόγοι είναι αβάσιμοι ή πρόδηλα ανεπαρκείς: οι Φύλακες χρωστούν χάρη στη πόλη για την προνομιακή ανατροφή τους - οι άρχοντες που δεν θέλουν να άρχουν είναι καλύτεροι

απ' όσους θέλουν. Ο πραγματικός λόγος δηλώνεται στο (έπελάθου...σύνδεσμον τῆς πόλεως) και επαναλαμβάνεται στον ισχυρισμό ότι "θα δώσουμε δίκαιες προσταγές σε δίκαιους" [«δίκαια γάρ δη δικάιοις ἐπιτάξομεν», 520ε1]. Οι Φύλακες γνωρίζουν τι είναι δίκαιο, επειδή έχουν την γνώση που είναι βασισμένη στην Ιδέα του Αγαθού. Την επιστροφή τους την απαιτεί η δικαιοσύνη που υπαγορεύει αμερόληπτα ό,τι είναι το καλύτερο για όλους. Δεν κατεβαίνουν επειδή αυτό είναι καλύτερο για τους ίδιους, θα ήταν ευτυχέστεροι και σε καλύτερη μοίρα αν έκαναν φιλοσοφία. Ούτε πάλι αυτοθυσιάζονται από φιλαλληλία· οι άλλοι όντως ωφελούνται από την διακυβέρνηση τους, αλλά εξ ίσου ωφελούνται και οι ίδιοι, διότι κάτω από οποιαδήποτε άλλη εξουσία θα υπέφεραν, στερημένοι τον κατάλληλο ρόλο τους, ο οποίος έγκειται στο να οργανώνουν την κοινωνία προς το καλύτερο. Κατεβαίνουν στο Σπήλαιο επειδή συναισθάνονται ότι αυτό είναι το καλύτερο -το καλύτερο απλώς, όχι το καλύτερο για οποιαδήποτε επί μέρους ομάδα ανθρώπων. Γνωρίζουν τι είναι πραγματικά αγαθό, όχι αγαθό σχετικά με τα συμφέροντα ή την κατάσταση οποιοδήποτε. Όστε το κίνητρο είναι πολύ αφηρημένο. Δεν επιδιώκουν την δική τους ευδαιμονία. Ούτε πάλι την ευδαιμονία των άλλων. Απλώς πράττουν αυτό που είναι απρόσωπα το άριστο" ανταποκρίνονται απρόσωπα σε ένα απρόσωπο αίτημα.

Στο κείμενο αυτό ο νόμος προσωποποιείται, για να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο του μέσα στην πλατωνική πολιτεία και συγχρόνως αμεσότητα και ζωντάνια στις επιταγές του για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας.

1. τοῦτο οὐ μέλει νόμῳ
2. μηχανᾶται
3. συναρμόττων τούς πολίτας πειθοῖ τε καί ανάγκη
4. ποιῶν μεταδιδόναι
5. καί αὐτός ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει....
6. «οὐχ ἵνα ἀφίη...
7. «ἀλλ' ἵνα αὐτοῖς καταχρῆται αὐτός..

Λέξεις που χρησιμοποιούνται μεταφορικά για να δηλώσουν ενέργειες του νόμου είναι κυρίως οι ρηματικοί τύποι: μηχανᾶται, συναρμόττων, ποιῶν, ἀφίη, καταχρῆται.

B3. 1. Κέφαλο

2. χορό
3. εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί
4. επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα
5. την Τυραννίδα

B4.α. ἀφικέσθαι – ανικανοποίητος

εἶπον - ρήμα

ἰδεῖν – ιδέα

μεταδιδόναι – παράδοση

B4. β.

- Η αναζήτηση της ευτυχίας και της ολοκλήρωσης μέσω υλικών αγαθών είναι χαρακτηριστικό του σύγχρονου ανθρώπου.
- Τόσο η πρόοδος της επιστήμης όσο και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου δεν έχουν, δυστυχώς, καταφέρει να εξαλείψουν τον ανθρώπινο πόνο.
- Η προσπάθεια επιφανειακής και επιπόλαιης αντιμετώπισης ζωτικών θεμάτων των σύγχρονων κοινωνιών αποτελεί φαύλο κύκλο, διότι αποκαλύπτει διαρκώς νέα προβλήματα.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Ρητορική, Α' 1 – 2 (έκδ. του R. Kassel)

Γ1.

Η ρητορική είναι ανάλογη με τη διαλεκτική· γιατί και οι δυο αφορούν κάποια τέτοιου είδους θέματα, τα οποία, με κάποιον τρόπο, είναι κοινά ως προς τη γνώση (ή: αποτελούν μέρος της κοινής γνώσης) όλων (ενν. των ανθρώπων) και όχι κάποιας διακριτής επιστήμης. Γι' αυτό και όλοι, με κάποιον τρόπο, μετέχουν και στις δύο· όλοι, πράγματι, ως ένα βαθμό, επιχειρούν και να εξετάζουν (ή: ελέγχουν) και να υποστηρίζουν ένα επιχείρημα και να υπερασπίζονται τον εαυτό τους και να γίνονται κατηγοροί. Αφενός, λοιπόν, άλλοι από τους πολίτες κάνουν αυτά χωρίς σχέδιο, αφετέρου άλλοι από μια συνήθεια ως αποτέλεσμα άσκησης. Επειδή, όμως, είναι δυνατό (ενν. να συμβούν τα παραπάνω) και με τους δύο τρόπους, είναι φανερό ότι αυτά θα γίνονταν και με μία συγκεκριμένη μέθοδο· για ποιο λόγο, δηλαδή, κάποιοι πετυχαίνουν από συνήθεια (ή: ικανότητα) και κάποιοι από τύχη, την αιτία είναι δυνατό να εξετάσουμε, και όλοι πλέον θα συμφωνούσαν ότι η τέτοιου είδους διερεύνηση είναι έργο τέχνης.

Γ2α.

ἀφωρισμένης:	ἀφωρίσθη
ὑπέχειν:	ὑπόσχεσ
πολλῶν:	πλείσταις
δρῶσιν:	δρώντων

Γ2β.

«τά δε τοιαῦτα ἤδη πᾶς ἂν ὁμολογήσαι / ὁμολογήσειε τεχνῶν ἔργα εἶναι»

Γ3α.

- τῆ διαλεκτικῆ: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στο «ἀντίστροφος»
- ἐξετάζειν: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος «ἐγχειροῦσι»
- θεωρεῖν: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος «ἐνδέχεται»
- ἔργον: κατηγορούμενο στο «τοιοῦτον» μέσω του απαρεμφάτου «εἶναι»

Γ3β.

«Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται»= Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση που εκφέρεται με οριστική («ἐνδέχεται»), γιατί εκφράζει το πραγματικό (αντικειμενική αιτιολογία).

Γ3γ.

- τῶν πολλῶν: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική διαιρετική στο «οἱ μὲν»
- εἰκῆ: επιρρηματικός προσδιορισμός (δοτικοφανές επίρρημα) που δηλώνει τον τρόπο στο ρήμα «δρῶσιν»
- ταῦτα: σύστοιχο αντικείμενο στο ρήμα «δρῶσιν»
- διὰ συνήθειαν: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει την αιτία στο «δρῶσιν»